

Onderzoek in de O.L.Vrouw Hemelvaartkerk van Hofstade bij Aalst (O.-VI.)

Eind september 2004 werd er gestart met de installatie van een nieuw verwarmingssysteem in de kerk van Hofstade. De Afdeling Monumenten & Landschappen van de Vlaamse Gemeenschap adviseerde dat de voorziene graafwerken in het koor archeologisch dienden opgevolgd te worden. Op 28 september werd gestart met een kleinschalig onderzoek door een ploeg van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE).

Voor de aanleg van de ondergrondse luchtkanalen van de nieuwe verwarmingsinstallatie werd een sleuf van ongeveer 2 meter breed en 7 meter lang uitgegraven, die de noordelijke en de zuidelijke gotische koormuur verbond. Ze was uitgegraven tussen de toegang tot de sacristie aan de zuidzijde van het koor en de daar tegenoverliggende deuropening van de centrale verwarmingsruimte in het noorden. Het huidige gotische koor, het oudste gedeelte van de kerk, wordt gedateerd rond 1250.

Al vrij snel, op minder dan 0,5 meter onder het huidige vloeroppervlak stootte men op de resten van muurwerk. Bij het verder vrijleggen hiervan bleek het om de restanten te gaan van de halfcirkelvormig abside van de Romaanse voorganger van de huidige bidplaats. De muren van 0,80 meter dik zijn opgebouwd uit glauconiethoudende zandstenen, Lediaanse kalkzandstenen, Doornikse kalkstenen en af en toe een fragment van dakpannen van het Romeinse type (fig. 1: A). De totale bewaarde hoogte van deze koorfundering bedraagt 1,20 meter. Binnenwerks, ter hoogte van de overgang naar het schip, meet dit koor 5 meter. Aan de zuidelijke zijde van de abside bevond zich vermoedelijk het restant van een steunbeer. Door een recente verstoring kon niet nagegaan worden of ook aan de noordzijde een dergelijke steunbeer aanwezig was.

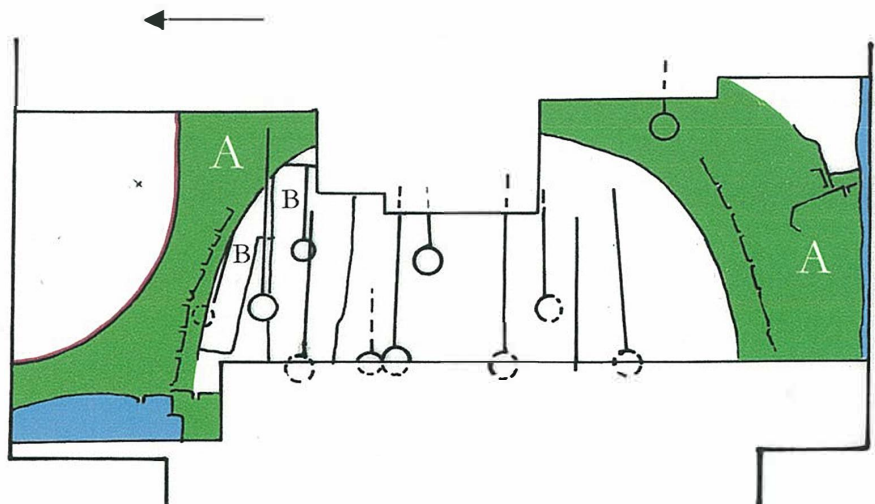

Fig. 1 Overzichtsplan van de aangetroffen structuren en begravingen.

De belangrijkste vaststelling is dat de funderingssleuf voor de constructie van dit half rond koor een aantal oudere grafkuilen snijdt (fig. 1: B). Dit betekent dat de Romaanse kerk een oudere voorganger heeft, met welke deze begravingen in verband kunnen gebracht worden. Mogelijk was ook deze reeds uit steen opgetrokken. Dit zou de gerecupereerde dakpannen en

een zandsteen met duidelijke sporen van verbranding in het funderingswerk van de Romaanse kerk kunnen verklaren. C14-dateringen op houtskool uit de mortel en op de skeletresten die doorsneden worden door het halfronde Romaanse koor, kunnen informatie verschaffen over hun datering.

Bij deze kleinschalige controle werden ook een aantal begravingen aangesneden die op basis van de stratigrafie in de post-romaanse kerkfase te dateren zijn. Eén graf had vrij slordig uitgemetste wanden. Hiervoor was gebruik gemaakt van fragmenten Doornikse kalksteen en herbruikte tegula- en daktegelfragmenten. Deze wanden waren bestreken met een roze-rode baksteengruishoudende mortel.

Nog maar eens is gebleken dat bodemingrepen in historische gebouwen niet zonder archeologisch vooronderzoek kunnen. Verdere verwerking van de registraties en waarnemingen zullen het voorwerp uitmaken van een artikel dat zal verschijnen in de reeks Archeologie in Vlaanderen.